

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף ע"ז

לעיל הובאה מחלוקת האם אותיות דהיינו שטר חוב נקנה במסירה, או שצריך גם לכתוב עליו שטר מכירה. ופסק אמימר להלכה שאותיות נקנות במסירה, ואין צריך גם שטר כדעת רבי.

ושאל אותו רב אשי האם הוא פסק כך על פי מה שקיבל מרבתי שכן ההלכה או מסברא פסק כך, והשיב לו אמימר שכן הוא קיבל מרבתי, ואמר לו רב אשי שיש כאן גם סברא לפסוק כך שהרי במכירת שטר חוב הוא אינו מוכר דבר ממש אלא דברים, ולכן הדרך לקנותם הוא במעשה מסירה ממש, אך לא בשטר אחר שאף הוא דברים, כיון ששטר שהוא דברים בעלמא לא קונה שטר אחר שאף הוא דברים בעלמא.

שואלת הגמרא שהרי מצינו במקום אחר ששטר נקנה על ידי דברים בעלמא. שאמר רבה בר יצחק בשם רב שיש ב' סוגי שטרות חלוקים זה מזה בשטרות מתנה, אחד מהם זה אומר לעדים זכו בשדה לפלוני וכתבו לו את השטר, שאז הוא יכול לחזור בו שלא יכתבו שטר על המתנה אלא שתהיה מתנה בעל פה, כל זמן שהם עדיין לא כתבו שטר, אך לא יכול לחזור בו על עצם המתנה עצמה כי הם כבר זכו בשדה למקבל.

ואם אמר זכו בשדה לפלוני על מנת שתכתבו לו את השטר, כל זמן שהם לא כתבו את שטר המתנה, הנותן יכול לחזור בו בין על מה שיכתבו שטר על המתנה, ובין על עצם המתנה, כי הוא התנה את המתנה בכתיבת השטר.

ורב חייא בר אבין הוסיף בשם רב הונא שיש עוד שטר נוסף שאם קדם מוכר וכתב את השטר לפני שנתן את השדה למקבל ולאחר מכן נתן את השדה למקבל, נקנה השטר למקבל יחד עם השדה.

עמוד ב'

וכפי הדין ששנינו שאדם שרוצה למכור את שדהו, ועוד לא מכר אותה אך רוצה בנתיים להכין את שטר המכירה, כותבים לו שטר אף שאין הקונה עמו ומתי שהקונה החזיק בקרקע נקנה לו השטר בכל מקום שהוא. **וזוה** הדין שנאמר במשנה שנכסים שאין להן אחריות דהיינו השטר נקנים עם נכסים שיש להן אחריות שהוא הקרקע בכסף ושטר וחזקה.

ולמעשה רואים בדברי רב הונא שבזה שהנותן נתן מתנה למקבל את הקרקע נקנה לו השטר יחד עמה בכל מקום שהוא, ואף שאת הקרקע הוא נתן בדברים בעלמא, נקנה עמה השטר.

ודוחה הגמרא ואומרת ששם אין זה דברים, אלא קניין אגב שהמעות נקנים אגב מה שהוא קונה את הקרקע, ואין זה קניין של דברים בעלמא, אלא מעשה הקניין שהוא מעשה ממש וכמעשה משיכה מועיל לקנות גם את השטר. ואפילו מטבע שאינו נקנה בקניין חליפין נקנה בקניין אגב.

וכפי שהיה מעשה עם רב פפא שהיו לו י"ב אלפים של דינרים במקום הנקרא בי חוזאי, וכשהוא שלח את רב שמואל בר אחא להביא לו את הכסף, הוא הקנה לו את הכסף אגב פתח ביתו, כדי שיסכימו לשלוח איתו בלא שיחששו שאם הכסף יאבד בדרך הם יתחייבו לשלם פעם נוספת, וכשבא רב שמואל יצא ר' פפא לקראתו עד מקום הנקרא תווך מחמת ששמח שהביא לו את מעותיו.

במשנה התבאר שהמוכר את הספינה לא מכר עמה את העבדים ולא את המרצופין דהיינו שבהם מכניסים את הסחורה שבספינה, ולא את האנטיקי. וביאר רב פפא שאנטיקי הכוונה לסחורה הנמצאת בספינה.

משנה. אדם שמכר את הקרון לא מכר עמו את הפרדות המוליכות אותו, וכן אם מכר את הפרדות לא מכר את הקרון. ואדם שמכר את הצמד שמוליכים עם הבקר בחרישה, לא מכר את הבקר עצמו, וכן להפך, מכר את הבקר לא מכר את הצמד.

ודעת רבי יהודה שבדקים את דמי המכירה, והדמים מודיעין, כיצד אם אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז, הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז ולכן וודאי שמכר עמם גם את הבקר, אך דעת חכמים שאין הדמים ראייה.

גמרא. מביאה הגמרא שרב תחליפא בר מערבא שנה לפני רבי אבהו ברייתא שאומרת שאדם שמכר את הקרון מכר את הפרדות, ושאל אותו רב אבהו שהרי שנינו במשנה שמכר את הקרון לא מכר את הפרדות, ושאל אותו רב תחליפא האם הברייתא משובשת ולא יגרוס אותה, והשיב לו שאינה משובשת אלא הברייתא מדברת אופן שהפרדות היו אדוקים בקרון בשעת המכירה, שאז הייתה דעת הקונה על שניהם ולכן מכר את הקרון כשהפרדות אדוקים בו מכר עמו את הפרדות.

במשנה התבאר שלדעת חכמים אדם שמכר את הצמד לא מכר את הבקר ולהפך, ולדעת רבי יהודה הדמים מודיעים. ושואלת הגמרא כיצד מדובר במשנה, שאם מדובר שבאותו המקום קורים לצמד צמד ולבקר בקר, פשוט שלא מכר את הבקר ואין בזה חידוש, שהרי הוא מכר לו צמד ולא בקר, ואם באותו המקום קוראים לצמד יחד עם הבקר צמד, וודאי שהוא מכר לו את הבקר כי הרי צמד באותו המקום הכוונה גם לבקר. ואם כך כיצד מדובר במשנה.

ועונה הגמרא שמדובר שבאותו המקום קוראים לצמד צמד ולבקר בקר, ויש כאלו שקוראים גם לבקר יחד עם הצמד צמד. שלדעת רבי יהודה הדמים מודיעים האם המכירה הייתה רק לצמד או גם לבקר, אך לדעת חכמים אין הדמים ראייה.